

LIETUVIŲ LITERATŪROS PAMOKŲ ILGALAIKIS PLANAS

9 KLASĖ

UGDYMO PROCESO TRUKMĖ – 34 savaitės.

Literatūriniam ugdymui skiriama 85 / 68 pamokos (5 / 4 pamokos per savaitę). Jeigu mokiniai turi 5 savaitines pamokas, tai derėtų daugiau pamokų skirti kūrinių tekstams nagrinėti ir kalbos ugdymo darbams.

Iš jų: privalomiems ir privalomai pasirenkamiems kūriniams skiriama 55 / 43 pamokos, laisvai pasirenkamiems kūriniams ir kalbos vartojimo ugdymui – 30 / 23 pamokų, 2 pamokos rezervinės.

DALYKO TIKSLAS IR UŽDAVINIAI (iš Lietuvių kalbos ir literatūros pagrindinio ugdymo bendrųjų programų)

8¹.2.1. Lietuvių kalbos ir literatūros ugdymo tikslas – padėti mokiniams suvokti ir ugdytis lietuvių kalbą kaip svarbią savo tapatybės dalį, Lietuvos visuomenės bendravimo būdą; atrasti literatūrą kaip asmeninei egzistencijai svarbią kultūros sritį, ugdytis savarankišką ir kūrybišką požiūrį į literatūrą; suvokti save kaip lietuvių kalbos, literatūros ir kultūros paveldėtoją, puoselėtoją ir kūrėją; ugdytis laisvo, atsakingo asmens savimone.

8¹.2.2. Lietuvių kalbos ir literatūros ugdymo uždaviniai – sudaryti sąlygas, kad mokymdamiesi lietuvių kalbos ir literatūros mokiniai:

8¹.2.2.1. suprastų kalbos sistemą, įgustų reikšti mintis, kurti tekstus žodžiu ir raštu taisyklinga, aiškia bei turininga kalba, atrastų lietuvių kalbos teikiamas kūrybos galias;

8¹.2.2.2. atrastų skaitymo malonumą, suvoktų literatūrą kaip meną, lavintųsi estetinę pajautą, įžvelgtų literatūros jungtis su kitais menais;

8¹.2.2.3. susipažintų su lietuvių ir kitų tautų literatūra, su lietuvių tautosaka, kitais Lietuvos kultūrai svarbiais tekstais, jų kalbine įvairove, iškilomis kultūros asmenybėmis, kultūrai reikšmingais istoriniais įvykiais;

8¹.2.2.4. susipažintų su Europos kultūros tradicija, jos ištakomis; įžvelgtų jungtis tarp lietuvių ir užsienio literatūros kūrinių;

8¹.2.2.5. remdamiesi literatūra formuotųsi moralines nuostatas, suvoktų sąžiningumo, teisingumo, ištikimybės, pilietinės atsakomybės bei kitų žmogaus dorybių grožį, jų svarbą bendruomenės gyvenime, ugdytųsi šias dorybes;

8¹.2.2.6. domėtųsi Lietuvos kultūriniu gyvenimu, kritiškai vertintų informaciją, pateikiamą įvairiais informacijos kanalais, lavintųsi savarankiško mąstymo gebėjimus.

VERTINIMAS

Taikomas diagnostinis, formuojamasis, formalusis ir kaupiamasis vertinimas atsižvelgiant į darbo formas, pamokos uždavinius, mokinių galimybes. Po kai kurių užduočių yra įsivertinimo lentelės. Jomis remdamasis mokinys pats įsivertina atliktą darbą ir pildo įsivertinimo lentelę, kurioje fiksuoja per ciklą surinktus taškus, vėliau sumuojamus su kaupiamaisiais balais rašant pažymį už darbą baigus ciklą. Numatyti kontroliniai darbai, rašiniai, projektiniai darbai įvertinami pažymiu.

Manome, jog įsivertinimo ir vaiko individualios pažangos stebėjimo tikslais naudinga kiekvienam mokiniui baigus skyrių pildyti įsivertinimo lentelę.

Vardas, pavardė, klasė		
Skyriaus pavadinimas		
1. Kokį kūrinį šiame skyriuje nagrinėjau?	Autorius	
	Pavadinimas	
	Teksto rūšis	
	Žanras	
	Tema	
	Įsivertinimas <i>Apvesti tinkamą atsakymą.</i>	
1. Įvardydamas remiausi šaltiniais (užrašais, vadovėliu ir kita).		
2. Įvardijau savarankiškai, abejotinas vietas pasitikrinau.		
3. Įvardijau nesiremdamas šaltiniais.		
2. Kas būdinga šiam kūriniui?	Kokių meninės raiškos priemonių pavartota?	
	Kokia jų paskirtis?	
	Kokios šio kūrinio idėjos?	
Įsivertinimas <i>Apvesti tinkamą atsakymą.</i>		
1. Remdamasis šaltiniais (užrašais, vadovėliu ir kita) atsakiau ne į visus klausimus.		
2. Remdamasis šaltiniais atsakiau į visus klausimus, savarankiškai atsakiau ne visus klausimus.		
3. Savarankiškai atsakiau į visus klausimus.		
3. Su koku kontekstu šį kūrinį galiu susieti? Kodėl ir kaip?	Su kokiais tekstais galiu jį lyginti (gretinti ir priešinti)? Kodėl ir kaip?	
	Kokios šiame kūrinyje svarstomos temos ar / ir problemos aktualios šiandien? Kodėl?	
Įsivertinimas <i>Apvesti tinkamą atsakymą.</i>		
1. Remdamasis šaltiniais (užrašais, vadovėliu ir kita) atsakiau ne į visus klausimus.		
2. Remdamasis šaltiniais atsakiau į visus klausimus, savarankiškai atsakiau ne visus klausimus.		
3. Savarankiškai atsakiau į visus klausimus.		
Analizuodamas skyriaus kūrinius sužinojau...		
Analizuodamas skyriaus kūrinius išmokau...		
Ne visiškai supratau ir išmokau, reikia papildomų užduočių (įvardyti konkrečiai užduotis)...		

LIETUVIŲ LITERATŪROS PAMOKŲ ILGALAIKIS PLANAS

9 KLASĖ

I dalis (25 pamokos)

I CIKLAS. Knygų skaitymas – savęs ir pasaulio pažinimo būdas

8 pamokos

Literatūrinis ugdymas – 6		Kalbos vartojimo ugdymas – 2
Privalomi pagal BP kūrinius	Rekomenduojami pagal BP kūrinius	
Vanda Juknaitė. „Išsiduosi. Balsu“. (2)	Ichchokas Meras. „Ties gatvės žibintu“. (1)	Pasirengimo rašiniui pratybos. (1)
Markas Hedonas. „Tas keistas nutikimas šuniui naktį“. (2)	Romualdas Granauskas. „Laimingiausioji vasara“. (1)	Ciklo baigiamasis darbas – rašinys „Skaitydamas knygas pažįstu save ir pasaulį“. (1, kita pamoka imama iš kalbai skirtų valandų). <i>Pastaba.</i> Rašinio analizės pamoka – iš kalbai skirtų valandų.

II CIKLAS. Žmogus ir tėvynė

9 pamokos

Literatūrinis ugdymas – 4	Savarankiškas skaitymas – 1	Kalbos vartojimo ugdymas – 2, projektinė-kūrybinė veikla – 1
Ričardas Gavelis. „Jauno žmogaus memuarai“, 12 laiškai. (2)	Mokytojo pasiūlytos arba mokinių savarankiškai pasirinktų ir perskaitytų knygų pristatymas. (1)	
Vydūnas. „Tėvynė ir žmogus“ (iš Vydūno „Septyni šimtmečiai lietuvių ir vokiečių santykių“). (1)		Vydūno asmenybė. (1)
Sigitas Geda. „Giesmė apie pasaulio medį“. (1)		Sigito Gedos asmenybė. (1)
		Ciklo baigiamasis darbas. Projektas „Aš – Lietuvos pilietis“. (1)

III CIKLAS. Kūryba žmogaus gyvenime			
10 pamokų			
Literatūrinis ugdymas – 8		Projektinė veikla –1, kalbos vartojimo ugdymas –1	
Privalomi pagal BP kūriniai		Rekomenduojami pagal BP kūriniai	
Ignas Šeinius. „Kuprelis“. (3)		Laura Sintija Černiauskaitė. „Benedikto slenkščiai“. (1)	
Oskaras Vaildas. „Doriano Grėjaus portretas“. (2)		Henrikas Radauskas. „Dainos gimimas“. (1) M. K. Čiurlionis. „Laiškai Sofijai“. (1)	
		Ilgalaikis projektas: literatūrinė kompozicija „Kūryba – gyvenimo sparnai“. (1) Ciklo baigiamasis darbas – esė „Kodėl vaizduotė – galinga jėga?“ (1, kita pamoka imama iš kalbai skirtų valandų). Pastaba. Rašinio analizės pamoka – iš kalbai skirtų valandų.	
II dalis (43 pamokos)			
IV ciklas. Mitai aiškina pasaulį			
9 pamokos			
Literatūrinis ugdymas – 6		Savarankiškas skaitymas – 1	
Norberto Vėliaus pokalbis su Marija Gimbutiene. (1)		Mokytojo pasiūlytos arba mokinių savarankiškai pasirinktų ir perskaitytų knygų pristatymas. (1)	
Lietuvių sakmės „Ožytis vargšytis“, „Sužeistas vėjas“. (2)			
Pasakojimai apie Sovijų, Vaidevutį, Palemoną. (2)			
		Kalbos vartojimo ugdymas –2, projektinė veikla –1	
		Marijos Gimbutienės asmenybė. (1)	
		Ilgalaikis projektas „Etninės kultūros savitumas“. (1)	
		Ciklo baigiamasis darbas – Ilgalaikis tiriamasis darbas „Mano gimtųjų vietų įprasminimas padavimuose“. (1)	
V CIKLAS. Pasakos gyvybingumas			
4 pamokos			
Literatūrinis ugdymas – 2		Savarankiškas skaitymas - 1	
Privalomi pagal BP kūriniai		Rekomenduojami pagal BP kūriniai	
„Eglė žalčių karalienė“. (1)		„Gulbė karaliaus pati“. (1)	
		Mokytojo pasiūlytos arba mokinių savarankiškai pasirinktų ir perskaitytų knygų pristatymas. (1)	
		Ciklo baigiamasis darbas – savarankiškai pasirinktos pasakos analizė – pristatymas. (1)	

VI CIKLAS. Liaudies daina ir dainiškoji poezija		
7 pamokos		
Literatūrinis ugdymas – 5	Savarankiškas skaitymas – 1	Kalbos vartojimo ugdymas – 1
Liaudies dainos. (2)	Mokytojo pasiūlytos arba mokinių savarankiškai pasirinktų ir perskaitytų knygų pristatymas. (1)	Ciklo baigiamasis darbas – lyginamoji analizė (1, kita pamoka imama iš kalbai skirtų valandų). <i>Pastaba.</i> Rašinio analizės pamoka – iš kalbai skirtų valandų.
Antano Strazdo idilė „Strazdas“. Strazdo asmenybė. (1)		
A. Vienažindys „Ilgu ilgu man ant sviesto“. (1)		
Marcelijus Martinaitis. „Kai sirpsta vyšnios Suvalkijoje“. (1)		
VII CIKLAS. Tapatybės raiška literatūroje		
20 pamokų		
Literatūrinis ugdymas – 14	Savarankiškas skaitymas – 2	Kalbos vartojimo ugdymas – 4
Kristijonas Donelaitis. „Metai“. (3)	Mokytojo pasiūlytos arba mokinių savarankiškai pasirinktų ir perskaitytų knygų pristatymas. (2)	
Žemaitė. „Marti“. (2)		Žemaitės asmenybė. (1)
Vincas Krėvė. „Skerdžius“. (2)		Teksto suvokimo testas. (1)
Ieva Simonaitytė. „Aukštųjų Šimonių likimas“. (3)		Ievos Simonaitytės asmenybė. (1)
L. Baliukevičius-Dzūkas. „Dienoraštis“ (ištrauka). (1)		
Romualdas Granauskas. „Liūdnoji upė“. (2)		
Algirdas Landsbergis. „Žodžiai, gražieji žodžiai“. (1)		Ciklo baigiamasis darbas. (1) Diskusija apie tapatybės raišką literatūroje.
Rezervinis laikas – 2 pamokos.		

DETALUSIS PLANAS („Literatūra 9 klasei“. Metodinės rekomendacijos, I dalis) 25 pamokos

1 CIKLAS. KNYGŲ SKAITYMAS – SAVĖS IR PASAULIO PAŽINIMO BŪDAS (8)

Mokinių gebėjimai

Analizuodami kūrinius raštu ir žodžiu vartoja sąvokas ir jas sieja su kūrinio prasmų aiškinimu: asociacija, atomazga, **autobiografija**, fakto literatūra, **interpretacija**, **ironija**, **konfliktas**, **kulminacija**, **metafora**, motyvas, pasakojimo perspektyva, **pasakotojas**, **problema**, recenzija, romanas, **simbolis**, **tema**, **veikėjai** (išryškintos sąvokos nurodytos BP).

Nagrinėja tekstus ir pasakotojo poziciją, sieja su rašytojo biografija ir jo gyvenama epocha, laikotarpiu.

Dalijasi mintimis apie kūrinio temą ir svarstomas problemas, teksto idėjas sieja su savo gyvenimo ir skaitymo patirtimi.

Atpažįsta ir aptaria istorinio ir gyvenamojo laiko refleksijas kūrinyje.

Apibendrina perskaitytą medžiagą rašytiniu tekstu arba pasirinkta kūrybine forma.

1 skyrius. Knyga – pokalbis su kitu ir savimi (2)

Eil. Nr.	Pamokos tema	Pamokos uždavinys	Siūlomos ugdymo veiklos	Vertinimas/ įsivertinimas	Pastabos (integravimo galimybės, papildomi šaltiniai)
1.	Knyga – pokalbis su kitu ir savimi. Vanda Juknaitė „Išsiduosi. Balsu“ ištraukos.	Išanalizavus įvado medžiagą, perskaičius apysakos „Išsiduosi. Balsu“ ištrauką ir atlikus pratybas, gebėti parašyti teiginį, kas yra pilietinė atsakomybė.	Įvadinė veikla Euristinis pokalbis apie knygų svarbą atlikus įvado 1, 2, 3 užduotis. Pagrindinė dalis (mokymosi veikla) <i>1. Skaitymas</i> Perskaitoma pirma apysakos ištrauka. <i>2. Teksto suvokimas</i> Durstinio metodas (po tekstu esančios užduotys padalijamos mokiniams, jie vėliau jas aptaria su visa klase. <i>3. Rašymas</i> 9 užduoties 2 pratimas. Darbas poromis. Parašyti teiginį, kas yra pilietinė atsakomybė (rašoma ant lapelių, kuriuos mokytoja surenka ir patikrina). Apibendrinimas / į(si)vertinimas, refleksija Pamoka apibendrinama pateikus trumpą apklausą (atsakymai rašomi ant to paties lapo, kaip ir teiginys, atsakyti galima pasitarus su pora).	Mokiniai gauna įsivertinimo lentelę, ją pildo išnagrinėję skyriaus tekstus. Kaupiamasis vertinimas (mokytoja įvertina poros parašytą teiginį ir atsakymus į 5 apibendrinimo klausimus).	Galima rinktis ir kitas įvado užduotis, atsižvelgiama į mokinių pasirengimo lygį ir motyvaciją. Pamokos apibendrinimo testas 1. Kas yra fakto literatūra? 2. Kaip rašytojos gyvenimas susijęs su apysakos „Išsiduosi. Balsu“ įvykiais? 3. Ką vadiname simboliu? 4. Kokiais laikais vyksta apysakos veiksmas? 5. Ką vadiname motyvu? 6. Kas pamokoje labiausiai įsiminė (refleksijos klausimas)?

2.	Kaip iš knygų suprantame savo ir kito patirtį? Vanda Juknaitė. „Išsiduosi. Balsu“ ištraukos.	Atlikus darbą grupėmis, perskaičius antrą apysakos ištrauką ir atsakius į pateiktus klausimus, gebėti parašyti pastraipos „Grožinės literatūros įtaka žmogaus asmenybei“ tinkamą tęsinį remiantis analizuota medžiaga.	Įvadinė veikla Įvertintų darbų gražinimas, trumpas aptarimas. Pamokos uždavinio ir veiklų formulavimas. Atliekama 16.3 užduotis. Pagrindinė dalis (mokymosi veikla) <i>1. Teksto suvokimas</i> Darbas grupėmis. Atliekama 10 užduotis. <i>2. Skaitymas</i> Garsiai skaitoma antra apysakos ištrauka. <i>3. Teksto suvokimas</i> Darbas grupėmis. Mokytojo nuožiūra pasirinktinai žodžiu atsakoma į 11 užduoties klausimus. Apibendrinimas / į(si)vertinimas, refleksija. Darbas poromis. Atliekama 16.4 užduotis. Refleksija: prašoma mokinių grupėse pasidalyti, kuo ši pamoka jiems buvo naudinga, ir išsakyti bendrą grupės nuomonę.	Pastraipos tęsinys vertinamas kaupiamuoju balu. Formuojamasis vertinimas. Pildoma skyriaus įsivertinimo lentelė.	
----	---	---	---	---	--

2 skyrius. Kodėl knygos nesensta? (1)

3.	Kodėl knygos nesensta? Icchokas Meras. „Ties gatvės žibintu.“	Atlikus darbą grupėmis, perskaičius nurodytą mokytojos ištrauką ir ją aptarus su draugais, gebėti sudaryti rašinio išplėstinį planą „Kodėl kai kurios knygos nesensta?“ (rašinio planas sudaromas namie).	Įvadinė veikla Pereinant prie 2 skyriaus žodžiu atlikti 1 skyriaus apibendrinimo užduotį (16.1). Trumpa (3 min.) mokytojo pasakaita apie klasikinę literatūrą. Darbas grupėmis. Žemesnėse klasėse skaitytų kūrinių prisiminimas (Įvadas, 1 užduotis). Pagrindinė dalis (mokymosi veikla) 1. <i>Skaitymas</i> A Perskaitoma I. Mero romano ištrauka (7 užduotis). B. Perskaitoma I. Mero romano ištrauka (8 užduotis). 2. <i>Teksto suvokimas</i> A. Žodžiu atsakoma į 7 užduoties 1–5 klausimus. B Žodžiu atsakoma 1–5 klausimus. 3. <i>Rašymas</i> A. Darbas poromis. Raštu atsakyti į 7.6 klausimą: pateikti tris argumentus, įrodančius pasirinktą poziciją. Apibendrinimas / į(si)vertinimas, refleksija Darbas poromis. Atliekama 9.2 užduotis, ji aptariama ir įsivertinama.	Formuojamasis vertinimas. Namų darbai vertinami kaupiamuoju pažymiu.	Savarankiško skaitymo pamoka. Bendrosiose programose numatyta, jog per metus mokinys privalo perskaityti 10 knygų. Šiai veiklai fiksuoti siūlomi <i>Skaitytojo užrašai</i>, kuriuose mokinys žymėtųsi įspūdžius apie perskaitytas knygas (pavyzdys nurodytas 2 užduotyje). Perskaitytų knygų pristatymo planas pateikiamas 6 užduotyje. Rašinio plano schema pateikiama 12 užduotyje.
----	---	--	--	--	---

3 skyrius. Kaip skaitomos knygos veikia mus ir mūsų gyvenimą? (2)

4.	Kaip skaitomos knygos veikia mus ir mūsų gyvenimą? Markas Hedonas. „Tas keistas nutikimas šuniui naktį“.	Išanalizavus įvado medžiagą, perskaičius A. Plechavičiūtės recenzijos ir M. Hedono romano ištrauką, atlikus pratybas, susieti tekstų problemas su asmenine patirtimi ir gebėti pristatyti raštu (5–8 sakiniais) savo požiūrį apie neįgalaus žmogaus situaciją šiuolaikinėje visuomenėje.	Įvadinė veikla Motyvacinis pokalbis, diskusija atlikus įvado 1 ir / arba 2 užduotis, kodėl ir kokias knygas skaitome. Pagrindinė dalis (mokymosi veikla) <i>1. Skaitymas</i> Kūrinio analizės 3 užduotis. Perskaitomos recenzijos, 5, 6 užduotyse nurodytos romano ištraukos. <i>2. Teksto suvokimas</i> 4 užduoties klausimus paskirstyti grupėms. Į 5, 6 užduočių tekstų klausimus atsakoma žodžiu (frontali apklausa). <i>3. Rašymas</i> Darbas poromis. Raštu pateikti (5–8 sakiniais) savo požiūrį apie neįgalaus žmogaus galimybes šiuolaikinėje visuomenėje. Apibendrinimas / į(si)vertinimas, refleksija Apibendrinama 2–3 mokiniams pristatant savo požiūrį, kiti mokiniai atpažįsta jų tekstuose problemines situacijas, siūlo sprendimo būdus.	Kaupiamasis vertinimas už mokinių argumentuotus atsakymus į trimis žvaigždutėmis pažymėtus klausimus.	Namų darbams skiriama perskaityti ir raštu atsakyti į 7 užduoties 6 klausimą, 8 užduoties 4, 5, 6 klausimus. Namų užduotis svarbu atlikti, nes nuo jų priklauso kitos pamokos darbas.
----	---	---	--	--	---

5.	Dialogo ir diskusijos reikšmė. Markas Hedonas. „Tas keistas nutikimas šuniui naktį“.	Perskaičius M. Hedono romano ištrauką ir atlikus mokytojo nurodytas užduotis, gebėti parašyti du argumentus, kaip knygos gali paveikti žmogaus gyvenimą.	Įvadinė veikla Aptariami atlikti namų darbai (7, 8 užduočių klausimai). Pagrindinė dalis (mokymosi veikla) <i>1. Skaitymas</i> Perskaitoma 9 užduotyje nurodyta romano ištrauka. <i>2. Teksto suvokimas</i> Į 9 užduoties 1 klausimą atsakoma pasiskirsčius grupėmis, aiškinamasis pokalbis. <i>3. Rašymas</i> 2–5 klausimai raštu ir formuluojami du argumentai, kaip knyga gali paveikti žmogaus gyvenimą. Apibendrinimas / į(si)vertinimas, refleksija Apibendrinama diskutuojant pagal 12 užduotį. Mokiniai pagrindžia savo nuomonę: pateikia po vieną argumentą.	Mokiniai pildo individualios pažangos stebėjimo lentelę.	Namų darbams skiriama 13 užduotis.
----	--	--	--	--	------------------------------------

4 skyrius. Kodėl verta skaityti knygas? (3)

6.	Kodėl verta skaityti knygas? Romualdas Granauskas. „Laimingiausioji vasara“.	Perskaičius skyriaus kūrinių ištraukas, atlikus nurodytas užduotis, parašyti 2–4 knygos svarbą nusakančius apibūdinimus.	Įvadinė veikla Mokytojos paskaita arba mokinio parengtas pristatymas apie R. Granauską ir apie autobiografijos žanrą. Pagrindinė dalis (mokymosi veikla) <i>1. Teksto suvokimas</i> Į abiejų ištraukų klausimus atsakoma pasiskirsčius grupėmis. Atsakymai pristatomi klasei. <i>2. Rašymas</i> 12 užduotis. Pristatomos pasirinktų / norinčių mokinių įžvalgos. Apibendrinimas / į(si)vertinimas, refleksija Apibendrinama savarankiškai parašant 2–4 knygos svarbą nusakančius apibūdinimus. Refleksija: mokiniai grupėse pasidalija mintimis, kodėl verta skaityti knygas, ir pristato grupės nuomonę.	Kaupiamasis vertinimas už mokinių pranešimus.	Savarankiško skaitymo pamoka. R. Granausko „Laimingiausioji vasara“ ištraukos turėtų būti perskaitytos namie. Namų darbams skiriama 2 užduotis.
----	---	---	--	--	---

7.	Pasirengimas ciklo baigiamajam darbui – rašiniui „Kodėl verta skaityti knygas?“	Atlikus nurodytas užduotis grupėmis, remiantis skaitytais ir analizuotais ciklo kūrinių, asmenine patirtimi, parašyti po vieną teiginį ir vieną argumentą rašiniui.	Įvadinė veikla Aptariamos namie atliktos užduotys pagal Justeino Gorderio romano „Sofijos pasaulis“ ištraukas. Pagrindinė dalis (mokymosi veikla) 1. Rašymas Sūkurio metodu atliekamos <i>Apibendrinimo. Įsivertinimo</i> 1, 2, 3 užduotys. Aptariamos pastabos, papildymai. Apibendrinimas / į(si)vertinimas, refleksija Grupės nariai išrenka geriausią teiginį ir argumentą ir perskaito klasėje „Pyrago dalijimo“ metodu apibendrinamas ir įsivertinamas grupės narių darbas per pamoką.	Grupinis darbas vertinamas kaupiamuoju vertinimu. Pildoma individualios pažangos stebėjimo lentelė.	Kalbos vartojimo ugdymo pamoka.
8.	Ciklo baigiamasis darbas. Rašinys „Skaitydamas knygas pažįstu save ir pasaulį“.	Atlikus mokytojo nurodytas I ciklo užduotis ir savarankiškai perskaičius klasėje nenagrinėtus knygos tekstus, gebėti parašyti 200–250 žodžių samprotavimo rašinį „Kodėl verta skaityti knygas?“.	Rašymas, remiantis nagrinėtais kūrinių, skaitytojo užrašais, asmenine patirtimi.	Rašinys vertinamas pažymiu. Ciklo įvertinimas: Įsivertinimo taškų suma ir kaupiamieji balai dalijami iš atliktų ir įvertintų užduočių skaičiaus.	Kalbos vartojimo ugdymo pamoka. Rašinys rašomas dvi pamokas – viena pamoka iš literatūrai skirtų valandų, antra – iš kalbos ugdymo valandų. Rašinio aptarimo pamoka – iš kalbos ugdymo valandų.

2 CIKLAS. ŽMOGUS IR TĖVYNĖ (9)

Mokinių gebėjimai

Analizuodami kūrinius raštu ir žodžiu vartoja sąvokas: analogija, antropomorfizacija, **ironija**, **lyrinis subjektas**, **lyrika**, miniatiūra, **posmas**, **potekstė**, **postmodernizmas**, **retorinės figūros**, **tautosaka (išryškintos sąvokos nurodytos BP)**, ir jas sieja su kūrinio prasmų aiškinimu ir žanro ypatybėmis.

Atpažįsta ir aptaria istorinio ir gyvenamojo laikotarpio ir rašytojo intencijos refleksijas.

Rašo laišką kūrinio pasakotojui.

Lygina skirtingų kūrinių idėjinį turinį, raišką.

Renka, sistemina, analizuoja, vertina, pristato ir apibendrina medžiagą pranešimams.

Sako viešąją kalbą, geba tinkamai cituoti šaltinius.

Pristato savarankiškai perskaitytą knygą: sudaro perskaityto teksto turinio planą, naudodamiesi klausimais, trumpomis formuluotėmis, esminiais žodžiais; / aptaria kūrinio visumą, sieja įvykius, laiką ir vietą; / remdamiesi kūrinio apibūdina veikėjų išvaizdą, charakterio ir elgesio ypatybes, analizuoja veikėjų ryšius, vertina jų poelgius moralės požiūriu, lygina su savo elgesiu; / parenka būdingų kūrinio citatų arba vaizdingiausių ar poetiškiausių kūrinio ištraukų, jas raiškiai skaito, analizuoja meniškumo aspektu (randa leksinės ir sintaksinės raiškos priemonių, nustato jų prasmę ir tikslingumą).

1 skyrius. Kas yra tautinė ir pilietinė asmens tapatybė? (2)					
9.	Tautinė ir pilietinė asmens tapatybė. Ričardas Gavelis. „Jauno žmogaus memuarai“, 12 laiškas.	Perskaičius įvado tekstus, atlikus užduotis, parašyti vieną teiginį, kodėl tautinė tapatybė (ne)svarbi šiuolaikiniam žmogui, ir pagrįsti 1–3 argumentais.	Įvadinė veikla ŽNS. Aiškinamasi, kas mokiniams žinoma apie tautinę ir pilietinę tapatybę. Euristinis pokalbis atlikus įvado 1, 2 užduotis. Pagrindinė dalis (mokymosi veikla) 1. <i>Skaitymas garsiai</i> V. Zaborskaitės „Apie kalbą“, „Apie tautą“ ištraukos. 2. <i>Teksto suvokimas</i> Mokytojo nuožiūra pateikiami pasirinkti po ištraukomis esantys klausimai. 3. <i>Rašymas</i> Dirbama poromis. 3 užduoties „Apie kalbą“, „Apie tautą“ klausimai. 4. <i>Skaitymas</i> Perskaitoma R. Gavelio romano „Jauno žmogaus memuarai“ 12 laiško ištrauka. Apibendrinimas / į(si)vertinimas, refleksija Savarankiškai parašomas teiginys ir 1–3 argumentai, kodėl tautinė tapatybė (ne)svarbi šiuolaikiniam žmogui, ir perskaitoma klasei. Refleksija ŽNS – paaiškina, ką sužinojo apie tapatybes.	Formalusis vertinimas už darbą raštu. Pildoma individualios pažangos stebėjimo lentelė.	Jei nespėjama perskaityti R. Gavelio romano „Jauno žmogaus memuarai“ 12 laiško ištraukos, tai galima skirti namų darbui.

10.	Tautinės tapatybės svarba žmogui. Ričardas Gavelis. „Jauno žmogaus memuarai“, 12 laiškas.	Atlikus skyriaus užduotis įvardyti 1–3 pagrindinius tautinės ir pilietinės tapatybės bruožus ir užpildyti tautinę tapatybę praradusio žmogaus teminį žemėlapi.	Įvadinė veikla Pokalbis apie R. Gavelį, sovietmečio istorinį, kultūrinį kontekstą, postmodernizmo meno kryptį. Pagrindinė dalis (mokymosi veikla) 1. <i>Teksto suvokimas</i> Klausimus (1–11) pagal R. Gavelio romano ištrauką paskirstyti grupėms ir aptarti atsakymus. 2. <i>Rašymas</i> <i>Apibendrinimo. Įsivertinimo</i> 6 užduotis. Apibendrinimas / į(si)vertinimas, refleksija Apibendrinama atgamina- muoju pokalbiu pamokoje įgytos žinios.	Kaupiamasis vertinimas už pildytą teminį žemėlapi. Formalusis vertinimas už namie rašytą laišką pasakotojui pagal R. Gavelio romaną. Pildoma individualios pažangos stebėjimo lentelė.	Jei klasė motyvuota ir pui- kiai pasirengusi, R. Gavelio ro- mano tekstą galima lyginti su <i>Apibendrinime. Įsivertinime</i> pateiktu G. Grajausko eilėraš- čiu „Eilėraštis apie lietuviškojo identiteto paieškos“. Namų darbams skiriama Kūrinio analizės 4 užduoties 12 klausimas: <i>parašykite pa- sakotojui 150–200 žodžių laišką, atskleiskite savo nuomonę dėl tautinės, pilietinės tapaty- bės, pritarkite arba nepritarkite pasakotojui. Remkitės šio sky- riaus tekstų ištraukomis, savo įžvalgomis.</i>
-----	--	---	---	---	--

2 skyrius. Kuo grindžiamas asmens ir tautos, asmens ir tėvynės ryšys? (3)

11.	Kuo grindžiamas asmens ir tautos, asmens ir tėvynės ryšys? Vydūnas. „Tėvynė ir žmogus“.	Perskaičius ir išanalizavus kūrinį parašyti 1–3 teiginius apie žmogaus ryšio su tėvyne ir tauta būtinybę.	Įvadinė veikla Euristinis pokalbis atlikus įvado 1, 2 užduotis. Pagrindinė dalis (mokymosi veikla) <i>1. Skaitymas</i> 3 užduotis. Vydūno straipsnio „Tėvynė ir žmogus“ ištraukos. <i>2. Teksto suvokimas</i> Darbas poromis. Skiriama atsakyti (1–10 užduotys) po vieną klausimą. Aiškinamasis pokalbis. <i>3. Rašymas</i> <i>Apibendrinimo. Įsivertinimo</i> 4 užduotis. Parašyti 1–3 teiginius, apibūdinančius žmogaus ryšio su tėvyne ir tauta būtinybę. Pristatyti savo darbą klasei. Apibendrinimas / į(si)vertinimas, refleksija Įsivertinama užduotimi baigti sakinius.	Užduotis: Užbaik sakinius (priedas Nr.1) Namų darbams skirti 11 užduotį.
-----	--	--	--	---

3 skyrius. Koks žmogus tokia ir tėvynė (?)					
12.	Koks žmogus – tokia ir tėvynė.	Atlikus skyriaus užduotis, parašyti rašinio „Koks žmogus – tokia ir tėvynė“ pagrindinę mintį ir tris ją pagrindžiančius teiginius.	Įvadinė veikla Atliekama 1 užduotis, trumpa diskusija apie emigracijos problemas. Pagrindinė dalis (mokymosi veikla) <i>1. Skaitymas</i> Mokiniai garsiai skaito Vydūno teksto „Tėvynė ir žmogus“ ištrauką (3 užduotis). <i>2. Teksto suvokimas</i> Durstinio metodas (po tekstu esančios užduotys padalijamos mokiniams, jie vėliau jas aptaria su visa klase). <i>3. Rašymas</i> Darbas grupėse. Atliekama 4 užduotis. Darbai surenkami. Apibendrinimas / į(si)vertinimas, refleksija Laisvasis rašymas „Ką pasakyčiau emigruoti svajojančiam draugui?“ Įsivertinimo lapo pildymas.	Įsivertinimo lape mokiniai atsako į įsivertinimo klausimus ir apibendrina įgytas žinias ir gebėjimus. Kaupiamasis vertinimas.	Įvadinėje dalyje galima parodyti keletą fragmentų iš LRT laidos „Emigrantai“, galima pasiklausyti dainos „Yra Lietuva“ (https://www.youtube.com/watch?v=MHaCNqF42Ww) Namų darbai 2 užduoties 8 pratimas.

13.	Vydūno asmenybė.	Perskaičius nurodytą ir pačių pasirinktą medžiagą, parengti ir pristatyti grupėmis 2–4 minučių pranešimą su vaizdine medžiaga „Vydūnas – iškili Lietuvos kultūros asmenybė“.	Įvadinė veikla Euristinis pokalbis atlikus <i>Apibendrinimo</i>. Įsivertinimo 5 užduotį ir perskaičius Kūrinio analizės 3.13 užduotyje esančius tekstus. Pagrindinė dalis (mokymosi veikla) Mokiniai pristato savo pranešimus. Aiškinamasis pokalbis. Apibendrinimas / į(si)vertinimas, refleksija Apibendrinama pateikus klausimyną apie Vydūno asmenybę (žr. priedą Nr. 1). Refleksija: <i>Apibendrinimo</i>. Įsivertinimo 8 užduotis.	Formalusis vertinimas.	Pildoma individualios pažangos stebėjimo lentelė.	Kalbos vartojimo ugdymo pamoka Klausimynas Vydūno asmenybei apibendrinti (žr. priedą Nr. 2). Per pamoką vietoj pranešimų galima atlikti <i>Apibendrinimo</i>. Įsivertinimo 7 užduotį, remiantis analizuotais skyriaus kūriniais, organizuoti „Protų mūšį“ apie Vydūno gyvenimą, asmenybę ir kūrybą.
4 skyrius. Ar svarbi šiandien tradicinė pasaulio samprata? (2)						
14.	Sigito Gedos asmenybė.	Perskaičius nurodytą ir pačių pasirinktą medžiagą, parengti ir pristatyti grupėmis 2–4 minučių pranešimą su vaizdine medžiaga ir parašyti 1–3 teiginius apie Sigitą Gedą.	Įvadinė veikla Mokytojo paskaita apie S. Gedos kūrybą. Įvado 3 užduotis atliekama poromis. Aiškinamasis pokalbis ją pristatant. Pagrindinė dalis (mokymosi veikla) 2 mokiniai pristato iš anksto parengtą pranešimą apie poeto S. Gedos asmenybę. (Galima ir kompozicija pagal poeto eilėraščius arba jo kūrybos skaitymai.) Apibendrinimas / į(si)vertinimas, refleksija „Minčių lietaus“ metodu apibendrinamos įgytos žinios, perskaitomi teiginiai.	Formalusis vertinimas už pranešimus.		Kalbos vartojimo ugdymo pamoka

15.	Ar svarbi šiandien tradicinė pasaulio samprata? Sigitas Geda. „Giesmė apie pasaulio medį“.	Atlikus skyriaus užduotis 1–3 pavyzdžiais apibūdinti tradicinę pasaulio sampratą ir remiantis nagrinėtais kūriniais parengti 2–4 argumentus disputui „Ar moderniam pasauliui reikalingos tradicinės vertybės?“.	Įvadinė veikla Aiškinamasis pokalbis atlikus <i>Įvado</i> 1, 2 užduotis. Pagrindinė dalis (mokymosi veikla) 1. <i>Skaitymas</i> 4 užduotis (galima paklausti įrašo). 2. <i>Teksto suvokimas</i> Darbas grupėmis. Aiškinamasis pokalbis pristatant atsakymus į klausimus. 3. <i>Rašymas</i> Parašyti 2–4 argumentus disputui „Ar moderniam pasauliui reikalingos tradicinės vertybės?“ remiantis <i>Apibendrinimo</i> <i>įsivertinimo</i> 7 užduotimi. Apibendrinimas / į(si)vertinimas, refleksija Apibendrinama atliekant 6 užduotį. Refleksija: kompetencijų įsivertinimas.	Kaupiamasis vertinimas. Pildoma individualios pažangos stebėjimo lentelė.	S. Gedos eilėraščio įrašas: http://www.saltiniai.info/index/details/1237 (MP3) Refleksijos teiginiai kompetencijoms įsivertinti: 1. Gebėjau diskutuoti, išklau-syti kitą. 2. Gebėjau pagrįsti savo ir grupės nuomonę. 3. Atsakingai atlikau savo pareigas. 4. Atlikdamas užduotis dirbau nuosekliai, kryptingai.
-----	---	--	--	---	--

16.	Ciklo baigiamasis darbas. Projektas „Aš – Lietuvos pilietis!“ Projektui skiriamos dvi pamokos – viena iš literatūrai, kita iš kalbai skiriamų pamokų.	Iš anksto pasirinkus projektinę užduotį kartu su grupės nariais (arba individualiai) rinkti medžiagą (jei to reikia užduočiai), sukurti numatytą darbą ir jį pristatyti klasėje.	Įvadinė dalis Prisimenami nagrinėti ciklo kūriniai ir jų poveikis mokiniams. Pagrindinė dalis (mokymosi veikla) <i>Rašymas</i> Raštu individualiai atliekama 10 užduotis. Mokytojas darbus surenka ir įvertina. Projekto pristatymas. Grupė (arba pavieniai mokiniai) pristato iš anksto pasirinktos veiklos rezultatą. Mokytojas vertina pagal iš anksto paskelbtus kriterijus. Apibendrinimas / į(si)vertinimas, refleksija Refleksija pagal knygos p. 95 esančią schemą.	Vertinimas iš dviejų dalių: teorinės užduoties įvertinimas ir projekcinio darbo pristatymas. Šių pažymių vidurkis rašomas į dienyną. Ciklo įvertinimas Įsivertinimo taškų suma ir kaupiamieji balai dalijami iš atliktų ir įvertintų užduočių skaičiaus.	Projektinė veikla Dalykų ryšiai: muzika ir dailė. Projekto darbų vertinimo kriterijai 1. Iškeltų uždavinių įgyvendinimas: a) darbo ir temos atitiktis; b) gebėjimas kelti problemas; c) kūrybiškumas. 2. Darbo pristatymas: a) pasirinkta patraukli forma; b) pristatoma taisyklinga kalba. Jei pasirinkta kūrybinė veikla, vertinama darbo ir temos atitiktis, kūrybiškumas, originalumas, patrauklumas.
-----	--	---	---	--	--

17.	Mokytojo pasiūlytos arba mokinių savarankiškai pasirinktų ir perskaitytų knygų pristatymas.	Namie parengus pranešimus pagal iš anksto pateiktą planą, perskaitytą knygą pristatyti klasei.	Įvadinė dalis Euristinis pokalbis apie pasirinktų knygų tematiką ir problematiką. Primenami vertinimo kriterijai. Pagrindinė dalis (mokymosi veikla) Mokiniai pristato 3 minučių kalbas, atsako į draugų ir mokytojo klausimus, pateikia Skaitytojo užrašus. Apibendrinimas / į(si)vertinimas, refleksija Įvertinama, kurios pristatytos knygos paliko didžiausią įspūdį, kodėl.	Formalusis vertinimas už pristatymą, atsakymus į klausimus ir Skaitytojo užrašus.	Jeigu mokytojas buvo pasiūlęs klasei perskaityti konkrečią knygą, pamokos struktūra keičiama. Galimi pristatymo variantai 1. Sudaro perskaityto teksto turinio planą, naudodamiesi klausimais, trumpomis formulėmis, esminiais žodžiais. 2. Kūrinyje vaizduojamojo pasaulio suvokimas: aptaria kūrinio visumą, siedami įvykius, laiką ir vietą; remdamiesi kūriniu apibūdina veikėjų išvaizdą, charakterio ir elgesio ypatybes, analizuoja veikėjų ryšius, vertina jų poelgius moralės požiūriu, lygina su savo elgesiu. 3. Charakteringų kūrinio citatų parinkimas / vaizdingiausios ar poetiškiausios ištraukos skaitymas ir jos meniškumo analizė (leksinės ir sintaksinės raiškos priemonių radimas, jų prasmės ir tikslingumo nustatymas) .
-----	---	--	---	---	--

III CIKLAS. KŪRYBA ŽMOGAUS GYVENIME (8)

Mokinių gebėjimai

Analizuodami kūrinius raštu ir žodžiu vartoja sąvokas: **aliuzija**, **epitetas**, esė, **idėja**, impresionizmas, komedija, **modernizmas**, melodrama, siaubo filmas, detektyvas, estetiinė, auklėjamoji, pažintinė, hedonistinė meno funkcija ((**išryškintos sąvokos nurodytos BP**)), ir jas sieja su kūrinio prasmių aiškinimu ir žanrinėmis ypatybėmis.

Kūrybinis rašymas: perpasakoja kūrinio įvykius iš kito personažo pozicijos.

Konspektuoja mokytojo paskaitą. Diskutuoja analizuotų kūrinių tema.

Lygina skirtingų meno rūšių kūrinius, ieškodami sąsajų ir skirtumų.

Pristato savarankiškai perskaitytą knygą: sudaro perskaityto teksto turinio planą, naudodamiesi klausimais, trumpomis formuluotėmis, esminiais žodžiais; / aptaria kūrinio visumą, sieja įvykius, laiką ir vietą; / remdamiesi kūriniu apibūdina veikėjų išvaizdą, charakterio ir elgesio ypatybes, analizuoja veikėjų ryšius, vertina jų poelgius moralės požiūriu, lygina su savo elgesiu; / parenka būdingų kūrinio citatų arba vaizdingiausių ar poetiškiausių kūrinio ištraukų, jas raiškiai skaito, analizuoja meniškumo aspektu (randa leksinės ir sintaksinės raiškos priemonių, nustato jų prasmę ir tikslingumą).

1 skyrius. Kūrybinio pašaukimo paslaptis (?)

18.	Kūrybinio įkvėpimo paslaptis Henriko Radausko eilėraštyje „Dainos gimimas“.	Išanalizavus tekstus suvokti kūrybinio pašaukimo esmę, bendradarbiaujant sukurti literatūrinę kompoziciją „Kūryba – gyvenimo sparnai“.	Įvadinė veikla Atliekama 1 užduotis: dirbant poromis atsakoma į mokytojo paskirtus klausimus, jie aptariami. Pagrindinė dalis (mokymosi veikla) 1. <i>Skaitymas</i> Raiškiai skaitomas Henriko Radausko eilėraštis „Dainos gimimas“. 2. <i>Teksto suvokimas</i> Darbas grupėmis: pagal vadovėlyje esančius klausimus analizuojamas eilėraštis. Kiekviena grupė pateikia savo atsakymus, kitų grupių nariai juos pasižymi užrašuose. 3. <i>Rašymas</i> Pasirinkti vieną klausimą iš trečios užduoties ir į jį raštu atsakyti. Apibendrinimas / į(si)vertinimas, refleksija Penkių minučių sąvokų diktantas: mokytojas diktuoja sąvokas arba jos apibūdinimą, o mokiniai glaustai atsako. Pasitikrinama ir įsivertinama savarankiškai pagal pateiktyje nurodytus atsakymus.	Formuojamasis – aptariamas grupių darbas, nurodoma, kas pavyko, ką reikia tobulinti. Mokytojas surenka atsakymus raštu ir juos įvertina kaupiamuoju balu. Įsivertinimo lape mokiniai atsako į įsivertinimo klausimus ir apibendrina per pamoką įgytas žinias ir gebėjimus.	Sąvokų diktanto pavyzdys 1. Eilėraštyje savo mintis reiškia... 2. Lyrinis vyksmas – tai ... 3. Kompozicija – 4. Ką vadiname metafora? 5. Kokius žinote poezijos žanrus? Namų darbai – raštu atlikti 4 užduoties 2 darbą. Šią pamoką būtina paskirti ilgalaikį projektą „Kūryba – gyvenimo sparnai“, už kurį mokiniai atsiskaitys baigę trečią ciklą.
-----	---	--	---	---	---

2 skyrius. Kodėl svarbi žmogui vaizduotė? (2)					
19.	Impresionistiniai potėpiai Igno Šeinius romane „Kuprelis“. Ignas Šeinius. „Kuprelis“.	Perskaičius mokytojos nurodytus tekstus, dalyvavus diskusijoje apie juos, atlikus užduotis raštu, sukurti 6–10 sakinių rišlų tekstą apie meno vaidmenį visuomenėje.	Ivadinė dalis Pristatomas ciklas, jo uždaviniai, numatomas baigiamasis darbas – projektas „Kūryba – gyvenimo sparnai“ (9 užduotis). Pagrindinė dalis (mokymosi veikla) <i>1. Skaitymas</i> A Perskaityti 1 užduoties tekstus. B Perskaityti <i>Sąvokų lentelės</i> medžiagą ir Igno Šeinius mintis apie meną (4 užduotis). <i>2. Teksto suvokimas</i> A Žodžiu atsakoma į 1 užduoties 1–6 klausimus. B Diskutuojama remiantis atsakymais į 4 užduoties 1, 2, 3, 4 klausimus. <i>3. Rašymas</i> A Darbas poromis. 1.7; 1.8; 1.9 užduotys. B Darbas poromis. Raštu atliekama 4.5 užduotis. Apibendrinimas / į(si)vertinimas, refleksija Pamoka apibendrinama skaitant sukurtus tekstus. Refleksija: ŽNS metodas.	Formuojamasis vertinimas.	Dalykų ryšiai: istorija, dailė, muzika. Pirmiausiai nuosekliai atliekamos A užduotys, paskui B užduotys. Namų darbai: 5 užduotis.

20.	Vaizduotės ir saviraiškos svarba. Ignas Šeinius. „Kuprelis“.	Perskaičius teorinę medžiagą apie impresionizmą, I. Šeiniaus romano „Kuprelis“ ištrauką ir atlikus mokytojo nurodytas užduotis, kartu su suolo draugu sukurti 50–70 žodžių tekstą „Neįprastas impresionistų meninis pasaulis – raktas į fantazijos šalį“.	Įvadinė dalis Namų darbų tikrinimas, jų įsivertinimas. Trumpas pasakojimas apie I. Šeiniaus romaną „Kuprelis“. Pagrindinė dalis (mokymosi veikla) <i>1. Skaitymas</i> Garsiai skaitoma I. Šeiniaus romano „Kuprelis“ ištrauka (6 užduotis). <i>2. Teksto suvokimas</i> Žodžiu atsakoma į 6 užduoties 1, 2, 3, 4 klausimus. <i>3. Rašymas</i> Darbas poromis. 5 užduotis: sukurti 50–70 žodžių rišlių tekstą „Neįprastas impresionistų meninis pasaulis – raktas į fantazijos šalį“. Mokytojas surenka darbus. Apibendrinimas / į(si)vertinimas, refleksija Trumpa apklausa „Nebaigti sakiniai“. Refleksija: mokinių atsakymas į klausimą, kuri užduotis ir kodėl jiems buvo naudingiausia.	Kaupiamasis balas įvertinus rašto darbą. Pildoma individualios pažangos stebėjimo lentelė.	Dalykų ryšiai: dailė. Apibendrinimo klausimai: <i>1. Igno Šeiniaus romanas sukurtas ... (nurodyti laikotarpį).</i> <i>2. Modernizmas – tai ...</i> <i>3. Svarbiausi impresionizmo bruožai yra šie...</i>
-----	---	--	---	--	---

21.	Ilgalaikis projektas: Literatūrinė kompozicija „Kūryba – gyvenimo sparnai“.	Perskaičius nurodytus eilėraščius atrinkti tinkamiausius fragmentus apie kūrybą, kūrėją, meno poveikį ir sukurti 5–7 minučių literatūrinę kompoziciją „Kūryba – gyvenimo sparnai“, suvaidinti ją klasėje.	Įvadinė dalis Apibendrinamas ciklas, trumpas pokalbis apie tai, kurios skyriaus temos buvo aktualios ir įdomios. Dar kartą primenami projekto tikslai. Pagrindinė dalis (mokymosi veikla) Atliekamos kompozicijos, jos aptariamos ir įvertinamos. Apibendrinimas / į(si)vertinimas, refleksija Mokytojas trumpai apibendrina visų grupių pasiekimus. Refleksija: išdalijami lapeliai su klausimais, į kuriuos atsakyti reikia per 2 min.	Vertinama kaupiamuoju pažymiu.	Projektinė veikla. Ciklo baigiamasis darbas. Lapeliai refleksijai: <table><tr><td>Patirta sėkmė</td><td>Kilę sunkumai</td></tr></table>	Patirta sėkmė	Kilę sunkumai
Patirta sėkmė	Kilę sunkumai						

3 skyrius. Kaip tarpusavyje susiję menas ir tikrovė, kūrėjas ir visuomenė? (2)

22.	Meno ir tikrovės santykis. Oskaras Vaildas. „Doriano Grėjaus portretas“.	Perskaičius O. Vaildo romano „Doriano Grėjaus portretas“ ištrauką, padiskutavus su klasės draugais apie tikrovės ir meno santykį, atlikus nurodytas užduotis, gebėti sukurti rišlų 50–70 žodžių tekstą „Plakatas, kviečiantis į kino pasaulį“.	Įvadinė dalis Darbas poromis. Raštu atliekama skyriaus 1.5 užduotis. Užduotis aptariama, tada skelbiami skyriaus uždaviniai. Pagrindinė dalis (mokymosi veikla) <i>1. Diskusija</i> Atliekama 2.9 užduotis. <i>2. Skaitymas</i> Skaitoma 3 užduotyje esanti O. Vaildo romano „Doriano Grėjaus portretas“ ištrauka. <i>3. Teksto suvokimas</i> Raštu atliekamos ir aptariamoms 3.1; 3.2; 3.3; 3.4 užduotys. <i>4. Rašymas</i> Atliekama 4 užduotis. Kuriamas 50–70 žodžių tekstas „Plakatas, kviečiantis į kino pasaulį“. Darbas vertinamas kaupiamuoju balu. Apibendrinimas / į(si)vertinimas, refleksija Refleksija: vėl peržiūrima 2.9 užduotis ir pasiaiškinama, kurios nuostatos pasikeitė, kodėl.	Įsivertinimas. Formuojamasis įsivertinimas. Kaupiamasis balas už sukurtą tekstą.	Dalykų ryšiai: dailė, kino menas, etika.
-----	--	--	--	---	--

23.	Kūrėjo ir visuomenės santykis. Oskaras Vaildas. „Doriano Grėjaus portretas“.	Perskaičius ir išanalizavus O. Vaildo romano „Doriano Grėjaus portretas“ ištrauką ir papildomą tekstą, atlikus mokytojo nurodytas ištraukas, sukurti 5–8 punktų „Meno vartotojo atmintinę“.	Įvadinė dalis Rašto darbų trumpas aptarimas. Atliekamos 7.1; 7.2; 7.3 užduotys. Pagrindinė dalis (mokymosi veikla) <i>1. Skaitymas</i> Perskaityti 5 užduotyje esančią romano „Doriano Grėjaus portretas“ ištrauką. <i>2. Teksto suvokimas</i> Raštu atliekamos ir aptariamoms 5.1; 5.10; 5.11 užduotys. Žodžiu atsakoma į 5 užduoties 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8 klausimus. <i>3. Rašymas</i> Atliekama 5.12 užduotis: sukurti 3–5 sakinių rišlų tekstą. Apibendrinimas / į(si)vertinimas, refleksija Apibendrinti skiriama 8 užduotis. Refleksija: nebaigtų sakinių metodas.	Pildoma individualios pažangos stebėjimo lentelė. Kaupiamasis balas už sukurtą „Meno vartotojo atmintinę“.	Namų darbai: sukurti meno vartotojo atmintinę (9 užduotis). Užduotis refleksijai: <i>Šiandien per pamoką man buvo lengva, kai...</i> <i>Šiandien per pamoką man sunku buvo atlikti...</i>
-----	--	---	---	--	---

4 skyrius. Kūryba kaip meilės raiška (?)					
24.	Kūryba kaip meilės raiška – Mikalojus Konstantinas Čiurlionis.	Išanalizavus tekstus palyginti Mikalojaus Konstantino Čiurlionio laiškų Sofijai ištraukas su Igno Šeiniaus romanu „Kuprelis“ tematikos ir vertybių aspektu.	Įvadinė dalis Klausomasi Čiurlionio simfonijos „Miške“ fragmento, grožimasi dailininko paveikslais, rodomais ekrane. Pagrindinė dalis (mokymosi veikla) 1. <i>Skaitymas</i> A I grupė skaito apie Čiurlionių šeimą, jų kūrybinį bendradarbiavimą. B II grupė skaito Čiurlionio laiško žmonai Sofijai Kymantaitei Čiurlionienei ištrauką. (Klasė padalijama į dvi dalis.) 2. <i>Teksto suvokimas</i> Poromis atsakoma į klausimus, esančius po tekstais, atsakymai aptariamai. 3. <i>Rašymas</i> Atliekama 4 užduotis. Apibendrinimas / į(si)vertinimas, refleksija Apibendrinimas – „Užduok klausimą M. K. Čiurlioniui“, pildoma pamokos įsivertinimo lentelė.	Formuojamasis vertinimas Kai kurių mokinių rašto darbai surenkami ir įvertinami kaupiamuoju balu. Pildoma pamokos įsivertinimo lentelė.	Namų darbai diferencijuojami pagal gebėjimus. Atlikti vieną 5 užduoties pratimą.

5 skyrius. Kodėl svarbu pasitikėti kitu žmogumi? (1)					
25.	Pasitikėjimas kitu žmogumi. Laura Sintija Černiauskaitė. „Benedikto slenksčiai“.	Išanalizavus L. S. Černiauskaitės romano „Benedikto slenksčiai“ ištraukas sukurti rašinio „Kas svarbu meniškos prigimties žmogui?“ pastraipą.	Įvadinė veikla Motyvacinis pokalbis atlikus įvado 1/2/ 3 užduotis. Pagrindinė dalis (mokymosi veikla) <i>1. Skaitymas</i> Perskaityti 5 užduoties tekstą. <i>2. Teksto suvokimas</i> 5 užduoties klausimus skirti atlikti poromis ir pristatyti atsakymus. 6 ir / arba 7 užduoties klausimai poromis. (Romano ištraukas svarbu perskaityti iš anksto namie.) 9/10 užduotis – aiškinamasis pokalbis vadovaujant mokytojai. <i>3. Rašymas</i> Namų darbams skiriama 9 užduotis diferencijuojant užduotis pagal mokinių gebėjimus.	Kaupiamasis vertinimas už rašymo užduotį. 10 užduotis – formalusis vertinimas. Pildoma individualios pažangos stebėjimo lentelė.	Savarankiško skaitymo pamoka.
26.	Ciklo baigiamasis darbas: esė „Kodėl vaizduotė – galinga jėga“? Darbas rašomas per kalbai skirtas pamokas.	Perskaičius privalomus ir papildomus tekstus, atlikus ciklo užduotis, išsiaiškinus esė žanro ypatumus, sukurti 200–250 žodžių esė „Kodėl vaizduotė – galinga jėga?“	Įvadinė dalis Mokytoja primena esė žanro reikalavimus (p.131). Pagrindinė dalis (mokymosi veikla) Esė kūrimas.	Įvertinama pažymiu. Taip pat sumuojami dviejų skyrių kaupiamieji ir įsivertinimo taškai.	Rašoma dvi pamokas, viena iš kalbos pamokų, kita – iš kalbos ugdymui skirtų pamokų. Esė analizės pamoka – iš kalbos ugdymo valandų.

PRIEDAI

Priedas Nr. 1

Klausimynas Vydūno asmenybei apibendrinti

1. Apibūdinkite Vydūną 1–3 epitetais, atspindinčiais jo pasaulėžiūrą, veiklą.
2. Kokia didžiausia Vydūno vertybė?
3. Kam Vydūnas pirmiausia paskyrė savo gyvenimą?
4. Kokiu instrumentu labai žavėjosi Vydūnas?
5. Kuo Vydūnas dirbo?
6. Kokia religija smarkiai paveikė Vydūno pasaulėjautą?
7. Kokią veiklą jis organizavo spaudos draudimo metais?
8. Išvardyk tris Vydūno sukurtus kūrinius.
9. Su kuriuo rašytoju pagal nuopelnus lyginamas Vydūnas?
10. Koks Vydūno gyvenimo įvykis Tau padarė didžiausią įspūdį?

Atsakymai

1. Didysis lietuvių humanistas, rašytojas, įžymiausias Mažosios Lietuvos kultūros veikėjas.
2. Žmoniškumas.
3. Paskiria lietuvių, pirmiausia gyvenusių Mažojoje Lietuvoje, tautinei savimonei žadinti ir ugdyti.
4. Arfa.
5. Mokytoju.
6. Indų religiniai tekstai.
7. 1899 m. Vydūnas įsteigė Tilžės lietuvių giedotojų draugiją.
8. „Prabočių šešėliai“, „Amžina ugnis“, „Sąmonė“, „Tautos gyvata“, „Septyni šimtmečiai vokiečių ir lietuvių santykių“.
9. Su Maironiu.
10. Mokinio nuožiūra.

Priedas Nr. 2

Baikite sakinius, remdamiesi Vydūno tekstu „Tėvynė ir žmogus“.

1. Pasaulis be tėvynės ...
2. Čia motinos širdingumas, ...
3. Tėvynėje, savo jaunystės erdvėje, žmogus pradeda įsisąmoninti ...
4. Kokia žmogaus esybė, ...
5. Tėvynės žmogus nesirungia dėl jos, jis jai gyvena, ir tėvynė gausiai teikia jėgų, dalija ramybės malonę, bet tik tiems, kurių esybėje ji įsišaknijus, kurie ...

Atsakymai

1. Pasaulis be tėvynės – tarsi lengvai ir greitai perskaitomas puslapis.
2. Čia motinos širdingumas, tėvo mąslumas pirmąsyk leido jam patirti žmogų.
3. Tėvynėje, savo jaunystės erdvėje, žmogus pradeda įsisąmoninti savo būtį.
4. Kokia žmogaus esybė, tokia ir jo tėvynė.
5. Tėvynės žmogus nesirungia dėl jos, jis jai gyvena, ir tėvynė gausiai teikia jėgų, dalija ramybės malonę, bet tik tiems, kurių esybėje ji įsišaknijus, kurie brandina joje savo žmoniškumą.